

УДК 378.147:004

Усата Олена Юріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри прикладної математики та інформатики Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, e-mail: ln_usat@ukr.net

ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ПІДТРИМКИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Анотація

У статті звертається увага на важливість використання різних електронних освітніх ресурсів, а саме програмно-методичних комплексів, для ефективної організації особистісно орієнтованого навчання. На основі дослідження вітчизняної і зарубіжної науково-педагогічної літератури аналізується поняття програмно-методичного комплексу і вимоги до його змісту та оформлення, які були провідними в розробці цього електронного засобу навчання студентами проблемної групи. Розглядається наше розуміння ключових понять особистісної орієнтації навчального процесу: особистісно орієнтований підхід, особистісно орієнтоване навчання, особистісно орієнтовані технології навчання та інші. Наведені особливості особистісно орієнтованого підходу у навчанні, які може забезпечити використання програмно-методичного комплексу.

Ключові слова: особистісно орієнтований підхід, особистісно орієнтоване навчання, програмно-методичний комплекс.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства в XXI столітті характеризується значним впливом на нього інформаційних технологій, які проникають в усі сфери людської діяльності, забезпечують поширення інформаційних потоків у суспільстві, утворюючи глобальний інформаційний простір.

Одним із головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, у якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію і знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи

суспільному й особистому розвитку і підвищуючи якість життя. Наша держава має власну історію розвитку базових засад інформаційного суспільства: діяльність всесвітньо відомої школи кібернетики; формування на початку 90-х років минулого століття концепції і програми інформатизації; створення різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій і загальнодержавних інформаційно-аналітичних систем різного рівня і призначення. Ці та інші передумови, як зазначається в Законі України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки", дають підстави вважати, що вітчизняний ринок ІКТ перебуває у стані активного становлення і за певних умов може стати фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Невід'ємною і важливою частиною інформатизації є комп'ютеризація освіти. У наш час відбувається становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу, пов'язаними з внесенням корективів у зміст технологій навчання, які повинні бути одночасно адекватні сучасним технічним можливостям і сприяти гармонійному розвитку особистості.

Розробка і впровадження у навчально-виховний процес інформаційно-комунікаційних технологій супроводжується нормативно-правовою базою, провідним документом якої можна вважати Державну цільову програму впровадження в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій "Сто відсотків" на період до 2015 року, основними завданнями якої є: удосконалення нормативно-правової бази; оснащення загальноосвітніх навчальних закладів засобами інформаційно-комунікаційних технологій; створення відкритої мережі освітніх ресурсів; оновлення змісту, форм і методів навчання інформатики; підготовка і підвищення рівня кваліфікації вчителів.

Аналіз наукових досліджень. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі як загальноосвітніх, так і вищих навчальних закладів широко досліджується вітчизняними і зарубіжними науковцями такими, як В. Биков, Ю. Богачков, Р. Гуревич, А. Гуржій, А. Єршов, М. Жалдак, Ю. Жук, Т. Коваль, А. Кравцова, В. Кухаренко, Н. Морзе, С. Раков, Ю. Рамський, І. Роберт, О. Співаковський, В. Триус, А. Фрідланд та ін.; теоретичні положення особистісної

орієнтації навчально-виховного процесу досліджують І. Бех, Є. Бондаревська, І. Зязюн, О. Пехота, А. Плігін, Є. Полат, С. Подмазін, О. Савченко, С. Сисоєва, Н. Тализіна, І. Якиманська, С. Яценко та інші.

Метою нашого дослідження є розкрити суть поняття і важливість використання програмно-методичного комплексу у вивченні навчальних дисциплін в особистісно орієнтованому навчальному процесі, розглянути вимоги до його створення, а також порівняти сучасні засоби їх розробки.

Виклад основного матеріалу. Для дослідження важливості використання програмно-методичного комплексу в особистісно орієнтованому навчальному процесі потрібно звернути увагу на ключові поняття, що є базовими для правильного розуміння теоретичних і практичних аспектів цього процесу.

Під особистісно орієнтованим підходом розуміють таку орієнтацію в педагогічній діяльності, що забезпечує самопізнання, самовдосконалення й самореалізацію особистості дитини, розвитку її неповторної індивідуальності. Досліджуючи праці сучасних науковців-педагогів таких, як Ю. Кулюткіна, О. Савченко, Т. Сухобська, Н. Тализіна, І. Якиманська, які працюють над проблемами особистісно орієнтованого навчання, ми підсумовуємо, що наше розуміння особистісно орієнтованого навчання співпадає з узагальненим визначенням цієї категорії С. Яценко. Особистісно орієнтоване навчання – це педагогічно спрямований процес суб'єкт-суб'єктної взаємодії учня й учителя, що має на меті реалізацію індивідуального творчого потенціалу учня в поєднанні з розвитком професійних, фахових, особистісних якостей учителя, врахуванням їхніх природних нахилів, здібностей, індивідуальних відмінностей, суб'єктного досвіду, що визначають унікальність кожної особистості, шляхів її самореалізації з метою становлення соціально компетентної особистості [14, с. 71].

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив нам виділити основні визначення поняття "особистісно орієнтовані технології" такими авторами, як М. Алексєєв, Л. Благодаренко, Н. Борисова, Л. Гребенюк, Е. Зеєр, Г. Лаврентьєв, Н. Лаврентьєва, В. Моторіна, О. Норкіна, Н. Руденко, Л. Семушина, Г. Селевко, С. Сисоєва, І. Якиманська й дати своє тлумачення. Поняття "особистісно орієнтовані технології навчання" визначається нами як цілеспрямована взаємодія суб'єктів навчального процесу з метою формування творчої особистості (як студента, так і

викладача), відкритої для сприйняття нового досвіду, здатної до адаптації, самовдосконалення та самореалізації в різноманітних освітніх і життєвих ситуаціях.

Проникнення сучасних інформаційних технологій у сферу освіти дозволяє педагогам якісно змінити зміст, методи й організаційні форми навчання. Метою цих технологій в освіті є посилення інтелектуальних можливостей учнів в інформаційному суспільстві, а також гуманізація, індивідуалізація, інтенсифікація процесу навчання та підвищення якості навчання на всіх ступенях освітньої системи.

Одним із найважливіших напрямів упровадження в систему освіти інформаційних і комунікаційних технологій є використання в навчальному процесі інформаційних ресурсів освітнього призначення: електронних підручників, програмно-методичних комплексів, комп'ютерних тестів та ін. Розробка й упровадження електронних освітніх ресурсів підтримується державою і регулюється нормативними документами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Найбільш поширеними у дослідженнях є визначення ключових понять інформатизації навчального процесу В. Бикова, В. Вембер, Ю. Жука, І. Роберт, Г. Дяченко, І. Кузбита [1, 2, 3, 7, 8, 12]. Аналізуючи вітчизняні і зарубіжні джерела, можна помітити різноманіття класифікацій електронних засобів навчального призначення [2, 4]. Відповідно зберігається і різноманіття у визначенні досліджуваного поняття. На думку багатьох науковців, значного дидактичного ефекту можна досягнути у випадку, якщо програмно-методичний комплекс (ПМК), що створюється для використання в навчальному процесі, інтегрує в собі деякі можливості різних видів інформаційних ресурсів освітнього призначення. Подібний комплекс є дидактичною конструкцією, що відрізняється від більш поширених електронних підручників, бо, по-перше, він не орієнтований жорстко на будь-яку тему або розділ курсу, а інтегрує в собі навчальну інформацію й тестові завдання різних розділів, по-друге, обсяг і глибина змісту навчальної інформації ПМК також не фіксовані жорстко, а можуть доповнюватися користувачем.

У сучасних умовах розвитку вітчизняної освіти програмно-методичні комплекси створюються для всіх навчальних закладів від дошкільних до вищих, а також у різних предметних галузях, таких як математична (О. Співаковський, В. Крекнін, А. Грабовський, М. Львов), інформатики і програмування (С. Раков, М. Львов, Т. Зайцева, Г. Кравцов, Д. Кравцов, К. Герасименко), інформаційні системи

(П. Гранат, А. Процик, В. Теслюк) та багато інших. Наприклад, у переліку навчально-наочних посібників, електронних засобів навчального і загального призначення та ін., рекомендованих для використання в навчальному процесі є такі ПМК: "Природознавство" (5–6 класи), "Бібліотека електронних наочностей. Біологія, 6–11 класи", ПМК віртуальної лабораторії "Біологія людини" (8–9 класи), "Загальна біологія" (10 клас), "Бібліотека електронних наочностей. Фізика. 7–9 клас", "Фізика-9", "Віртуальна фізична лабораторія. 7–9 клас", "Віртуальна фізична лабораторія. 10–11 клас", "Фізика-8", "Фізика-7 клас", "Терм VII" підтримки практичної навчальної математичної діяльності", "Електронний атлас для курсу із всесвітньої історії", "Всесвітня історія", "Електронна база знань "Людина, суспільство і світ", "Економічна та соціальна географія світу", "Електронний атлас "Економічна і соціальна географія світу", "Економіка" та ін.

Комп'ютерно орієнтовані програмно-методичні комплекси визначаються як засоби навчання, які використовуються в навчально-виховному процесі спільно з іншими навчально-методичними матеріалами (наприклад, методичними рекомендаціями для вчителів, учнів) для підвищення дидактичної ефективності застосування предметно-інформаційних ресурсів [6].

Б. Стариченко розкриває поняття ПМК, визначаючи його як сукупність програм навчального призначення, індивідуальних матеріалів для учнів і методичних вказівок для викладача, що забезпечують систематичне використання комп'ютерних технологій в освоєнні усього навчального курсу або великих його розділів» [13, с. 12]. Він висуває низку вимог до ПМК:

- до ПМК не входять програмні продукти, виконані в ідеології «навчальних курсів»;
- ПМК не повинні орієнтуватись на який-небудь один напрямок – вони мають представляти всі, оскільки належать до різних сторін навчального процесу;
- крім безпосередньо програмних педагогічних засобів, ПМК обов'язково повинен містити методичні вказівки й інструкції для викладача, а також необхідні матеріали для учня – в іншому випадку розробка оптимальної методики застосування такого ПМК лягає на плечі вчителя.

У визначеннях електронного підручника А. Дьомушкіна, Л. Долінера, С. Христочевського та інших він розуміється як програмно-методичний комплекс.

Дослідивши різні джерела, у яких дається визначення ПМК, ми вважаємо, що програмно-методичний комплекс – це інформаційно-освітній ресурс, у якому розкривається зміст навчального курсу, пропонується комплект з теоретичного матеріалу, тестових і практичних завдань, тренувальних вправ, лабораторних, контрольних і залікових робіт і методичних рекомендацій щодо його використання.

Проаналізувавши науково-педагогічні джерела, де розглядаються способи і методи розробки електронних освітніх ресурсів, можна помітити, що виокремлюються такі основні способи розробки ПМК: інструментальні системи загального призначення, засоби мультимедія, гіпертекстові і гіпермедія засоби і системи візуального програмування, тобто використання готових програм або ж створення їх самостійно. Кожен варіант має свої переваги й недоліки.

Перший варіант полягає у створенні потрібних засобів самими викладачами. За цього викладач не повинен освоювати програмування і замінювати собою цілий колектив професіоналів, а має можливість створення програм за допомогою так званих інструментальних систем загального призначення (ІСЗП).

Перевагами використання ІСЗП є те, що є можливість узагальнення педагогічного досвіду будь-якого викладача в навчальному програмному продукті і змога досить швидко забезпечити програмною підтримкою багато дисциплін. До недоліків ІСЗП слід віднести неможливість створення програмних продуктів із необхідним наповненням у зв'язку з обмеженістю вже розробленого інструментального середовища.

Отже, для програмної реалізації програмно-методичного комплексу можна використовувати спеціальні інструментальні програмні засоби, тобто ІСПН, наприклад Nurper Method. Проте слід враховувати, що в подібних засобах реалізація ідеї адаптивного тестування вимагає значних програмістських зусиль.

Іншим досить ефективним засобом розробки ПМК, який не буде мати недоліків попереднього, є використання систем візуального програмування таких, як Visual Basic, Borland C++ Builder, Delphi та ін. Перевагами цього способу розробки ПМК є можливість створення програмного продукту, що враховує специфіку конкретної дисципліни, стиль роботи кожного викладача, адже під час розробки можна завжди адаптувати створений власноруч ПМК до мінливих вимог сьогодення. Варто

відзначити, що розробка електронних засобів освітнього призначення цим способом відбувається в команді з програмістами.

Розроблені сучасні ПМК підтримки вивчення навчальних дисциплін у своїй більшості є офіційно зареєстрованими, тобто мають свідоцтва: на авторські права, про внесення до реєстру навчальних комп'ютерних програм Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, про внесення суб'єкта підприємницької діяльності до Реєстру виробників і розповсюджувачів програмного забезпечення та інші.

Проаналізувавши переваги і недоліки двох варіантів створення ПМК, ми переконані, що найефективніше розробляти електронні засоби навчання другим із них. Адже в процесі створенні ПМК з допомогою систем візуального програмування ми можемо, використавши можливості середовища, задовольнити всі вимоги до складу й оформлення ПМК, а деякі із систем візуального програмування вивчаються фахівцями з інформатики ґрунтовно вже багато років, досить широко описані всі їхні можливості як в літературі, так і в глобальній мережі.

У подальшому в роботі проблемної групи, яка досліджує технології створення програмно-методичних комплексів підтримки вивчення навчальних дисциплін, ми використовуємо системи візуального програмування для розробки програмно-методичних комплексів для вивчення основ алгоритмізації і програмування, алгоритмів і структур даних.

На перших засіданнях проблемної групи ми ознайомлювалися з основними типами електронних освітніх ресурсів і етапами їх підготовки: формування цілей, завдань і вимог до розробки ПМК; проектування загальної структури; добір інформаційного наповнення кожної структурної частини, його створення і редагування; генерація підготовленого ПМК і використання його.

Отже, на основі аналізу наукової педагогічної літератури і врахування досвіду провідних розробників електронних засобів навчання [5, 9, 10] для створення ПМК були визначені цілі, завдання і вимоги до ПМК. Наприклад, основними вимогами до змісту й оформлення визначені такі:

– ПМК повинен відображати зміст теоретичного матеріалу, практичних завдань, кожен змістовий модуль закінчується питаннями для підсумкового контролю знань і самостійного опрацювання, включати предметний покажчик, список рекомендованої літератури і методичні рекомендації;

- навчальний матеріал повинен бути поділений на блоки; кожен блок повинен містити детальні ілюстрації; ілюстрації повинні підбиратися так, щоб більш зрозуміло пояснити матеріал, який важко сприймається слухачами;
- основний матеріал блоку повинен об'єднуватися в одне ціле за допомогою гіперпосилань, які, у свою чергу, можуть зв'язувати й окремі блоки;
- наповнення кожного параграфа становить сукупність термінальних текстів (текстові повідомлення, що несуть у собі закінчену інформацію), що відображають зміст параграфа; обсяг термінального тексту згідно з ергономічними рекомендаціями не повинен перевищувати обсягу двох екранів; термінальні тексти сортуються в алфавітному порядку їхніх назв, до кожного прикріплюється посилання на відповідний розділ теорії;
- предметний покажчик наповнюється автоматично, за цього використовується інформація, що вказується в процесі створення термінальних текстів;
- доцільно доповнити матеріал ПМК підказками, що впливають;
- ПМК повинен надавати оптимальне поєднання різних способів вивчення курсу;
- у ПМК повинні бути максимально використані (на рівні розумної достатності) сучасні досягнення інформаційних технологій.

Дидактичні особливості, які потрібно враховувати, проектуючи ПМК, структурні елементи й етапи конструювання програмно-методичних комплексів схематично відображено на рис. 1.

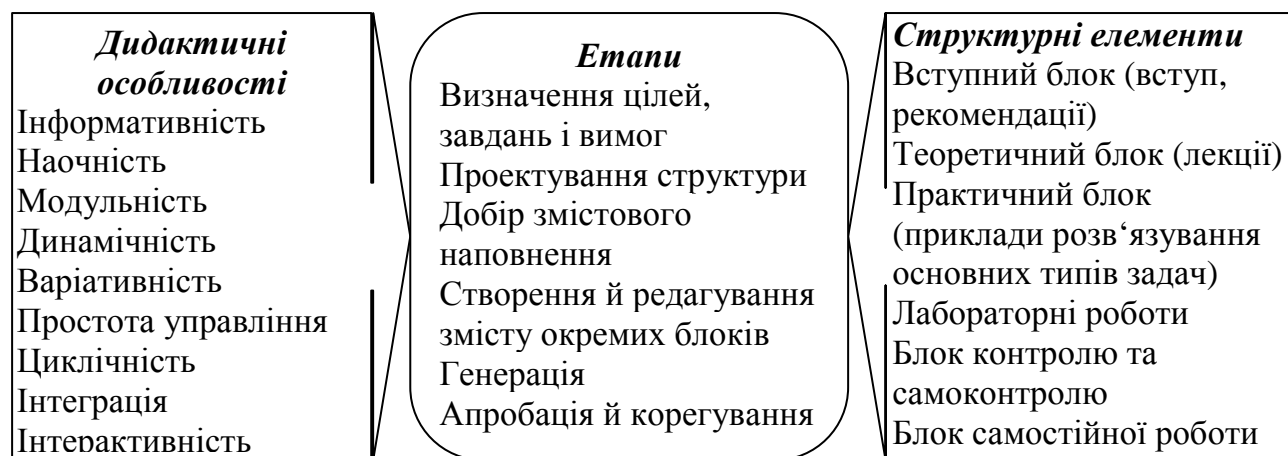

Рис. 1. Основні аспекти підготовки ПМК

Впровадження в навчальний процес програмно-методичних комплексів дозволяє на належному методичному рівні забезпечити навчальний процес і підвищити ефективність навчання. Основними перевагами таких електронних засобів навчання, поряд з уже широко дослідженими, є їх природне поєднання з основними положеннями особистісно орієнтованого підходу в навчанні. Отже, кваліфіковане використання програмно-методичного комплексу під час вивчення фахових дисциплін забезпечить і впровадження основних положень особистісно орієнтованого підходу в навчанні [11]:

- реалізується орієнтир на самостійний пошук, самостійну роботу, самостійні відкриття;
- організовується робота з пізнавальними стратегіями студентів у процесі пізнання;
- одночасно використовується різномірний дидактичний матеріал, що забезпечує встановлення обсягу знань з урахуванням пізнавальних здібностей кожного; теми навчального матеріалу, що вивчається, узгоджуються відповідно до пізнавальних особливостей дитини;
- складність навчального матеріалу вибирається студентом і варіюється викладачем; надається можливість вибору студентам групової або самостійної роботи; забезпечується також і можливість вибору обсягу, складності і форми домашнього завдання;
- організовується сумісне використання студентами і викладачами кількісних і якісних способів оцінювання процесу й результатів пізнання: врахування способів, фактичних результатів, обсягу, фактичної різниці стартового і проміжного результатів.

Сучасна освіта обумовлює необхідність докорінного переосмислення освітньої парадигми, технологій становлення особистості студента як суб'єкта й проектувальника життя, створення життєвого простору, спрямованого на розвиток і саморозвиток компетентної особистості, яка вміє творчо розв'язувати проблеми, прагне змінити на краще своє життя й життя своєї країни в умовах інформатизації суспільства.

Висновки. Інформаційні технології покликані стати не додатковим надлишком у навчанні, а невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, і в поєднанні з

особистісно орієнтованими технологіями навчання значно підвищувати його ефективність.

Проведене нами дослідження дозволяє окреслити перспективні напрями подальших досліджень у цій галузі: висвітлити власний досвід створення програмно-методичних комплексів на основі роботи проблемної групи і дослідити ефективність їх використання в організації особистісно орієнтованого навчального процесу.

Список використаних джерел

1. *Биков В. Ю.* Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008. – 684 с.
2. *Вембер В. П.* Навчально-методичні вимоги до електронного підручника / В. П. Вембер // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць / Редкол. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2006. – № 4(11). – С. 50–56.
3. *Дьяченко Г. М.* Программно-методический комплекс для изучения элементов логики на основе системы адаптивного тестирования [Электронный ресурс] / Г. М. Дьяченко // Электронный научный журнал «Вестник Омского государственного педагогического университета». – 2006. – Режим доступа : www.omsk.edu.
4. *Жалдак М. І.* Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики: посібн. для вчителів / М. І. Жалдак, В. В. Лапінський, М. І. Шут – К. : Дініт, 2004. – 110 с.
5. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України : монографія / В. В. Лапінський, А. Ю. Пилипчук, М. П. Шишкіна [та ін.]; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова. – К. : Педагогічна думка, 2010. – 160 с., іл.
6. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : колективна монографія / за ред. В. Ю. Бикова, О. В. Овчарук. – К. : Атіка, 2005. – 252 с.
7. *Кузбит І. М.* Створення та використання електронних посібників у навчальному процесі / І. М. Кузбит // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2009. – № 1(73). – С. 18–20.
8. *Кузнецов А. А.* Информационные и коммуникационные технологии в образовании : учеб.-метод. пособ. / А. А. Кузнецов, С. В. Панюкова, И. В. Роберт. – М. : Дрофа, 2008. – 320 с.

9. *Лаврентьева Г. П.* Здоров'язбережувальні вимоги до застосування електронних засобів навчального призначення [Електронний ресурс] / Г. П. Лаврентьева // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – №2 (22). – Режим доступу : <http://www.journal.iitta.gov.ua>.
10. *Лапінський В. В.* Принцип наочності і створення електронних засобів навчального призначення [Електронний ресурс] / Віталій Васильович Лапінський // Народна освіта. – 2009. – Випуск 3. – Режим доступу : <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/9/statti/lapinskiy.htm>.
11. *Плигин А. А.* Личностно-ориентированное образование: история и практика [Електронний ресурс] / А. А. Плигин. – М. : КСП+, 2003. – 432 с. – Режим доступу : <http://www.pligin.ru/monogr.html>.
12. *Роберт И. В.* Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты) / И. В. Роберт. – М. : ИИО РАО, 2008. – 274 с.
13. *Стариченко Б. Е.* Компьютерные технологии в образовании : учебн. пособие / Б. Е. Стариченко. – Екатеринбург : УрГПУ, 1997. – 108 с.
14. *Яценко С. Л.* Педагогічні умови особистісно орієнтованого навчання учнів у гімназії : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Яценко Світлана Леонідівна. – Житомир, 2005. – 259 с.

ПРОГРАММНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ КОМПЛЕКС ПОДДЕРЖКИ ИЗУЧЕНИЯ УЧЕБНЫХ ДИСЦИПЛИН КАК СРЕДСТВО РЕАЛИЗАЦИИ ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ

Усата Елена Юрьевна, кандидат педагогических наук, доцент кафедры прикладной математики и информатики Житомирского государственного университета имени Ивана Франко, г. Житомир, e-mail: ln_usat@ukr.net

Аннотация

В статье обращается внимание на важность использования различных электронных образовательных ресурсов, а именно программно-методических комплексов, для эффективной организации личностно ориентированного обучения. На основе исследования отечественной и зарубежной научно-педагогической литературы анализируется понятие программно-методического комплекса и

требования к его содержанию и оформлению, которые были ведущими при разработке этого электронного средства обучения студентами проблемной группы. Рассматривается наше понимание ключевых понятий личностной ориентации учебного процесса: личностно ориентированный подход, личностно ориентированное обучение, личностно ориентированные технологии обучения и другие. Приведены особенности личностно ориентированного подхода к обучению, которые может обеспечить использование программно-методического комплекса.

Ключевые слова: личностно ориентированный подход, личностно ориентированное обучение, программно-методический комплекс.

PROGRAM-METHODICAL COMPLEX OF SUPPORT OF SUBJECT MATTERS LEARNING AS A MEANS OF PERSONALITY-ORIENTED TEACHING REALIZATION

Olena Yu. Usata, PhD (pedagogical sciences), associate professor of the Department of the applied mathematics and informatics of the Zhytomyr Ivan Franco State University, Zhytomyr, e-mail: ln_usat@ukr.net

Resume

The article draws attention to the importance of different electronic educational resources, namely program-methodical complexes for the effective organization of personality-oriented teaching. The notion of program-methodical complex and the requirements of its content and execution which were leading during the development of this electronic means of teaching by the students of task group are analyzed on the grounds of studies of native and international scientific pedagogical literature. The article reviews our understanding of the key notions of personality orientation of teaching process: personality-oriented approach, personality-oriented teaching, personality-oriented education technologies etc. The peculiarities of personality-oriented approach in teaching which can be provided with the usage of program-methodical complex are offered.

Keywords: personality-oriented approach, personality-oriented teaching, program-methodical complex.